

De

Reformatie

INSPIREREND KERK ZIJN

Een raadsel

*Massamoord
of laatste oordeel?*

Verheug je en juich!

Missionaire opleidingen

Waarom zou je er één volgen,
en wat heeft de gemeente eraan?

COLOFON

De Reformatie verschijnt om de andere week en is een uitgave van Stichting De Reformatie.

Bestuur drs. Bernard Bos (voorzitter),
Herman Rozemuller (penningmeester)

Kernredactie drs. Bas Luiten (hoofdredacteur),
drs. Heleen Sytsma - van Loo (eindredacteur),
drs. Bram Beute, prof. dr. Ad de Bruijne,
drs. Janneke Burger - Niemeijer, dr. Hans Schaeffer
Brede redactie Kernredactie plus prof. dr. Erik
de Boer, prof. dr. Sander Griffioen, prof. dr. Gert
Kwakkel, Jan Westert

Alle stukken voor de redactie bij voorkeur per
e-mail: redactie@dereformatie.nl.
Eventueel per post naar Redactie De Reformatie,
Fontanalaan 3, 5624 KN Eindhoven. Alles wat
met (abonnementen)administratie te maken
heeft naar info@dereformatie.nl of per post naar
De Reformatie, Postbus 89, 7730 AB Ommen.

Opmaak IDD concept.communicatie.creatie |
www.idd.nu

Druk Kon. BDU Grafisch bedrijf

Administratie

De Reformatie, postbus 89, 7730 AB Ommen
info@dereformatie.nl /// tel. 0529 - 43 88 90

Advertenties

Nico Postuma, tel. 0341 - 84 21 47,
tel. 06 - 139 959 05 /// adverteren@dereformatie.nl
Contracttarief op aanvraag

Abonnementen

€ 52,50 per jaar /// studenten € 19,50 ///
buitenland € 130,-
- abonnementsjaar loopt van 1 januari t/m
31 december

De Reformatie is op Daisy cd-rom verkrijgbaar
bij de Chr. Blindenbibliotheek voor blinden en
slechtzienden. Tel. 0341 - 56 54 99.

Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het
niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen.

www.dereformatie.nl

Volg ons op Twitter
via #DeReformatie

BUITENLANDS VERMAAN

TEKST: AD DE BRUIJNE, REDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

Een officiële vermaanbrief, ik moet toegeven dat het bericht mij irriteerde. De Australische zusterkerken van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) zijn verontrust over de ontwikkelingen in Nederland. Zij zien bij ons een nieuwe hermeneutiek opkomen, waarin de hedendaagse context heerst over het gezag van de Schrift. Trouwens, de Canadese 'vrijgemaakten' en de Amerikaanse Orthodox Presbyterian Church hebben vergelijkbare zorgen. Onlangs besloten de Australische gereformeerden daarom om Nederland per brief officieel te vermanen.

Waarom irriteerde mij dat? In de afgelopen jaren was ik meermalen betrokken bij ontmoetingen met afgevaardigden van deze buitenlandse zusterkerken. Bijvoorbeeld op een breed opgezette studiedag aan de Theologische Universiteit legden wij uit wat er op deze punten in onze kerken wel en niet aan de hand is, en waar wij zelf voor stonden. Steevast leken daardoor verkeerde beeldvorming en zorgen weggenomen. Men toonde herkenning of minstens begrip bij de manier waarop de GKv met bepaalde

vragen worstelde. Nooit volgde een helder weerwoord, met een alternatieve oplossing. En toch, telkens weer bleek men, eenmaal terug in het veilige vaderland, alsnog aan de bezwaren vast te houden.

Eerlijk gezegd denk ik dat het probleem ook bij de Australische en Noord-Amerikaanse zusterkerken zelf ligt. Soms proef je een tijdloze, haast fundamentalistische schriftvisie en weinig inzicht in de rol van context, historie en cultuur. Bepaalde opvattingen lijken in beton gegoten. Dan ontbreekt het besef dat onze visies feilbaar blijven en open staan voor correctie. Het gevolg is onvoldoende openheid, bescheidenheid en zelfkritiek in de omgang met andere benaderingen.

Toch moet ik mijn irritatie leren kruisen. Juist door medechristenen die het niet met je eens zijn, heeft God je vaak iets te zeggen. En ik kan niet ontkennen dat er geestelijk wel iets aan de hand is in de GKv, al zit het misschien niet waar de zusterkerken het zoeken. Laten we de vermaanbrief dus maar rustig afwachten en ter harte nemen.

IN DIT NUMMER

HOOG TIJD OM EROPUIT TE GAAN

Diverse vrijgemaakte predikanten hebben in de afgelopen jaren een aanvullende missionaire opleiding gevolgd; er zijn er verschillende, met elk hun eigen accent en aanpak. Vier predikanten vertellen over het hoe, wat en waarom van hun opleiding.

KIDSEVENT – DE KERK ALS GOEDE BUUR IN BEST

De zomervakantie afsluiten met een kindervakantieweek is een beproefd recept om jezelf als gemeente in je dorp of stad te presenteren. Het gebeurde dit jaar ook in Best met een KidsEvent. De sfeer, de gastvrijheid en de gezelligheid vielen de buurtbewoners op.

DRAGEN DOOR KLAGEN

Het Oude Testament bevat één Bijbelboek dat van begin tot eind een klacht tot God is: Klaagliederen. In het eerste deel van een tweeluik concludeert Bart Dubbink dat je in je klacht tot God blijkbaar heel ver mag gaan, zelfs als je lijdt door eigen schuld.

EN VERDER

504 ANDERE FOCUS? ANDERE VAARDIGHEDEN /// **505** VERGEET DE BEZINNING NIET ///

507 COLUMN KIES WIJZER /// **507** WWW.DEREFORMATIE.NL /// **510** BIJBELTAAL EEN RAADSEL ///

514 BOEKBESPREKING MASSAMOORD OF LAATSTE OORDEEL? /// **518** WANDELEN MET GOD VERHEUG

JE EN JUICH! /// **520** UIT DE KERKEN /// **520** NIEUWS EN PERSBERICHTEN

A stylized illustration of a city skyline with various building shapes in dark green and black. The background is a vibrant sunset or sunrise sky with rays of orange and yellow light emanating from behind the buildings. The title 'Hoog tijd om eropuit te gaan' is written in large, white, sans-serif font across the middle of the image.

Hoog tijd om eropuit te gaan

Vier predikanten over hun missionaire opleiding

TEKST: HANS SCHAEFFER EN JANNEKE BURGER-NIEMEIJER, REDACTEURS VAN DE REFORMATIE ///

De afgelopen tijd zijn verschillende predikanten binnen de GKv na een aantal jaren predikantschap een aanvullende missionaire opleiding gaan volgen. Er bestaan diverse opleidingen, die onderling verschillen in inhoud en aanpak. Omdat het een betrekkelijk nieuw fenomeen is binnen onze kerken, halen we een paar van de opleidingen hier voor het voetlicht.

Vier predikanten die met een missionaire opleiding bezig zijn of er één hebben afgerond, komen in dit artikel uitgebreid aan het woord. Het zijn Sape Braaksma uit Roden, Klaas van den Geest uit Alphen aan den Rijn, Jan Peter Kruiger uit Utrecht-Noord-West en Gerwin Pruijsen uit Loppersum en Westeremden. Zij vertellen wat het volgen van een missionaire opleiding doet met henzelf en hun gemeente. In het volgende artikel geven Peter Wierenga en Simon van der

Lugt commentaar op deze interviews: hoe nuttig zijn deze missionaire opleidingen voor predikanten en kerken die zich in toenemende mate van hun roeping in de gesecculariseerde samenleving bewust zijn?

Aanleiding Voor Sape Braaksma lag de aanleiding voor het volgen van een opleiding in onvrede over het naar binnen gerichte karakter van de kerk en in een verlangen om meer te betekenen voor de samenleving. Binnen zijn gemeente

was ook de conclusie getrokken dat er nieuwe kerkelijke gemeenschappen gesticht moeten worden om verschillende doelgroepen te kunnen bereiken. De training die hij volgt (Bamboe) sluit hier goed bij aan doordat zij enerzijds haar uitgangspunt neemt in de kracht van kleine missionaire gemeenschappen en anderzijds een training is die gevolgd wordt door een groep gemeenteleden.

Jan Peter Kruiger formuleert het ongeveer net zo: 'We merken dat we

als gemeente nogal los staan van onze leefomgeving en dat het weinig toevoegt aan onze missionaire taak om laagdrempelige diensten te organiseren.' Kruiger is de training van Nederland Zoekt gaan volgen, ook met een groep gemeenteleden. Klaas van den Geest wilde graag zijn eigen visie en deskundigheid versterken. Door het betrekken van een nieuw kerkgebouw in een zogenaamde 'aandachtswijk' werd tegelijkertijd een verlangen in zijn gemeente geactiveerd om betekenisvol kerk te kunnen zijn voor de buurt. Daarom heeft hij de Master Missionaire Gemeente aan de TU in Kampen gedaan. Bij Gerwin Pruijssen ligt de aanleiding van zijn studie in reflectie op zijn predikantschap in een vorige gemeente: 'Al een aantal jaren kreeg ik steeds meer mijn vragen bij de missionaire strategie waar veel kerken voor kiezen, namelijk om de kerkdienst te zien als de toegangspoort tot de gemeente. In contacten met niet-christenen proefde ik veel meer behoefte aan echt contact, aan aandacht en betrokkenheid. Bij mij groeide de overtuiging dat we het belangrijkste middel dat God ons geeft over het hoofd zien: onszelf als gemeenschap van de Heer Jezus. Pruijssen ging naar Sheffield voor een opleiding bij Porterbrook Community.

Welke training? Passend bij hun persoonlijke aanleiding en kerkelijke context kozen de vier voorgangers dus elk voor een andere missionaire training. Pruijssen koos voor een opleiding met een sterke theologische focus waarin de gemeenschap centraal

staat; Porterbrook Network stelt dat het evangelie alleen zichtbaar wordt in een concrete gemeenschap van christenen.

'Braaksma: het is hier nodig om te investeren in de samenleving en te werken aan ons imago'

Van den Geest koos met de Missionaire Master (TU Kampen) voor een bredere aanpak, waarin missionair wel uitdrukkelijk wordt gezien als aansluitend bij de context. Kruiger heeft in eerste instantie ook de Missionaire Master gedaan, maar volgt nu een training bij Nederland Zoekt. Hij kwam tijdens de Missionaire Master onder de indruk van de werkwijze die in Nederland Zoekt wordt aangeleerd: vanuit kleine groepen christenen verbondenheid zoeken met Jezus, elkaar en de leefomgeving. Braaksma geeft iets vergelijkbaars aan; Nederland Zoekt en Bamboe zoeken beide hun kracht in een kerkmodel dat bestaat uit kleine groepen mensen die verbondenheid nastreven. Bij Braaksma pleitte voor Bamboe dat hij de opleiding als voorganger samen met een groep gemeenteleden kon volgen.

De vraag is natuurlijk op welke manier het volgen van de opleiding terugkomt in het werken in een concrete gemeente. Alle predikanten vertellen daarover hun eigen verhaal.

Aandachtswijk Klaas van den Geest werkt momenteel in Alphen

aan de Rijn. 'Onze gemeente heeft sinds een aantal jaren een eigen kerkgebouw dat in een zogenaamde aandachtswijk staat. Vanuit de burgerlijke gemeente kwam de vraag of wij als gemeente gastadres wilden zijn voor een ouderen-

inloop vanuit de wijk. Ik zie dat interactie met de buurt leeft in mijn gemeente; er is echt verlangen iets voor de buurt te betekenen. Tegelijk is het ook lastig. Mensen leiden hun eigen drukke leventje en hebben weinig tijd voor anderen. Anderzijds zitten mensen ook vast in een traditioneel denkkader waarin geloof en kerk in de sfeer van vanzelfsprekendheid horen.

Naast verlangen naar presentie merk ik in mijn gemeente ook de afwezigheid van crisisbesef. Mijn afstudeerscriptie gaat specifiek over 'kerk in de buurt', juist om bij mijn eigen gemeente en haar uitdagingen aan te sluiten. Daarbij onderzoek ik wat de roeping van de kerk om het evangelie uit te dragen betekent voor wat de kerk in de buurt doet. In ons wijkwerk zijn we slechts gastadres, het werk van gemeente Alphen aan den Rijn is uiteraard niet kerkelijk. Het is voor mij een spannende vraag, in hoeverre we erin slagen om hier als kerk 'neutraal' aanwezig te zijn. Ik merk dat we als kerk en gelovigen vaak een al dan niet verborgen agenda hebben in onze contacten met medemensen. Maar gewoon partner worden in de wijk, koffie en aandacht schen-

'Pruijssen: of ik het idee heb dat de hele gemeente op de schop moet? Nee, dat heb ik niet'

ken, kunnen we dat? We merken al wel dat deze activiteiten leiden tot netwerken en nieuwe contacten. We weten niet wat God daarmee wil of gaat doen. Het is bijzonder spannend om Hem te volgen, zijn Geest aan het werk te zien,

te bidden en te wachten wat er in de harten van medemensen gebeurt. Met mijn afstudeeronderwerp hoop ik een bijdrage te kunnen leveren aan het ontwikkelen van visie en beleid van ons als gemeente in onze relatie met de wijk.'

'Total Church' Gerwin Pruijssen is voorganger in Loppersum en Westereinden. Hij vertelt: 'Na een jarenlange samenwerking ontstaat er een nieuwe gemeente, Loppersum-Westereinden. Toen we met de visie bezig waren, stelden we onszelf de vraag: wat zouden we nou graag willen voor het gebied waarin we wonen? We hebben toen als droom geformuleerd: wat zou het mooi zijn als er verschillende gemeenten ontstaan in Noord-Oost-Groningen. Samen zijn we een proces ingegaan, op weg naar die droom. We hebben met een groep gemeenteleden het boek *Total Church* gelezen. Dat was stevige kost en wellicht kunnen we niet alles zomaar op onszelf toepassen. Maar we proberen daar onze winst mee te doen. We luisteren naar verhalen uit andere gemeentes, Maastricht bijvoorbeeld, en laten ons daardoor inspireren. Ik vind het bijzonder om te merken hoeveel gaven en ideeën er in de gemeente zijn en ook dat gemeenteleden best verder durven kijken dan onze eigen gemeente. Voor de komende jaren zullen training en toerusting belangrijk zijn: hoe kunnen we in contacten met niet-christenen een stap verder zetten, zodat we niet alleen over het weer maar ook over God komen te spreken? Zelf probeer ik in de houding naar onze omgeving ontspannenheid uit te stralen. Ik weet niet of dat geholpen heeft, maar we hebben als kerk in het afgelopen seizoen aan dingen in het dorp meegedaan waar eerder niet aan meegedaan werd. Dat is pure winst. En dan is het zo goed om te ontdekken dat het ook nog leuk is! We hebben in dit hele proces nog heel

'Van den Geest: ik vind het een spannende vraag in hoeverre we erin slagen om 'neutraal' aanwezig te zijn'

veel te leren; de Heer zal ons de weg wel wijzen die wij in het mooie Groningen mogen gaan.'

Een goede buur De Open Hof in Roden, waar Sape Braaksma werkt, heeft als missie: we willen Gods glorie uitstralen in Noordenveld (de burgerlijke gemeente). 'Ik heb in mijn vorige gemeente (Almere) heel veel met EE4 gedaan. Dat gaat over: hoe voer je een gesprek over het geloof. Maar ik merk dat er hier eerst nog iets anders nodig is: investeren in de samenleving, aan ons imago werken. Bamboe helpt ons om te ontdekken hoe we verbinding kunnen maken met de niet-christenen om ons heen en om iets te laten

zien van het evangelie, voordat we erover beginnen te praten. Bamboe helpt mij persoonlijk ook om zelf te doen wat ik mijn gemeente voorhoudt: het evangelie laten zien door een goede buur te zijn – en collega, sportvriend et cetera.

Kruijer: 'Het streven is niet een totaal omgooien van de gemeente in kleine groepen (clusters), maar gestaag werken aan een cultuur waarbinnen de clusters ontstaan als gevolg van de losgemaakte passie en bekwaamheid.' ///

Het is bijzonder om deze training samen met een groep gemeenteleden te volgen. Het is de bedoeling om als groep bij elkaar te blijven komen en elkaar te bevragen op wat er terecht is gekomen van de doelen die je jezelf had gesteld om contact te leggen met niet-christenen. In mijn geval doe ik dat bijvoorbeeld door de preek voor te bereiden in de bibliotheek. We blijven ook naar de gemeente toe communiceren over wat we aan het doen zijn. Bovendien wordt het jaarthema volgend jaar 'Een goede buur', en dat is natuurlijk geheel in aansluiting op Bamboe.'

Clusters Ook Jan Peter Kruijer ziet resultaten van zijn training in de gemeente waar hij werkt, Utrecht Noord-West. Zoals hij zelf zegt: 'Natuurlijk is de kerkenraad meegenomen in mijn eigen ontwikkeling als voorganger. Ook investeren we in het proces binnen de gemeente. Regelmatig nodigt de Nederland Zoekt-groep de gemeente uit om een avond in een plaatselijk restaurant een update te krijgen van de ontwikkelingen. Een man of 20 van

de 750 is dan aanwezig. Daar zijn we blij mee. We willen graag werken met mensen die het zien zitten en zich in willen zetten. Dit stemt overeen met de aanpak van Nederland Zoekt: niet een totaal omgooien van de gemeente in kleine groepen (clusters), maar gestaag werken aan een cultuur binnen de gemeente waarbinnen de clusters ontstaan als gevolg van de losgemaakte passie en bekwaamheid. Voor ons geldt: dream big, start small. We hebben als team in het najaar van 2011 de droom opgeschreven dat er in het najaar van 2013 in onze gemeente twintig clusters zijn. We werken in september 2012 met 24 man in training...

Komen – gaan Deze vier voorgangers zijn een missionaire training gaan volgen vanuit een onvrede met een bepaalde kerkelijke situatie, met hun eigen deskundigheden en vaardigheden. Die onvrede is door de training alleen maar toegenomen. Klaas van de Geest: 'Ik denk echt dat de kerk in haar huidige vorm bezig is met een proces van innerlijke en geestelijke uitholling. Veel jongeren ervaren geen innerlijke band meer met het kerk-

instituut en de burgerlijke cultuur in de kerk. Er is gebrek aan crisisbesef. Van de jongeren die belijdenis doen, staat binnen een paar jaar een aantal buiten de kerk. Dus ja: het roer moet om. Mijn studie heeft alleen maar mijn urgentiebesef versterkt. Maar het is duidelijk dat ik daarmee in een spagaat zit. Ik ben gericht op samenwerking, relatie en proces. Dat betekent dat ik in mijn denken verder ben, soms ongeduldig word (veel discussies over veel items voer je in de zoveelste gemeente voor de zoveelste keer) en dat ik het toch van groot belang vind de gemeente mee te nemen in een proces van bewustwording; ik wil niet voor de troepen uitlopen. Tegelijk is de nood hoog; de tijd is voorbij om obligate of gewenste praatjes te gaan houden. Als kerk denken we nog altijd veel te veel in een 'kom-patroon': mensen kunnen komen en moeten zich dan aanpassen. Maar nee, ze komen niet. Sommige subculturen komen nooit. Wij moeten gaan, bij hen zijn. Na de studie ga ik dan ook vrijwilligerswerk doen in een community van mensen van een totaal andere cultuur; ik denk aan iets als een inloophuis, verslaafdenopvang, voedselbank of buurtspeeltuin. Het gaat

om verbindingen aangaan, vriendschappen sluiten, meedoen, erbij horen, kortom: er zijn.'

Verlangen Gerwin Pruijssen: 'Of ik het idee heb dat de hele gemeente op de schop moet? Nee, dat heb ik niet. Ik geloof er ook niet in dat je dat van een gemeente mag vragen, om alles anders te gaan doen. Wat je wel kunt vragen is of er ruimte is om dingen anders te gaan doen dan we wellicht gewend waren. Daar moet je mensen voor hebben die dat verlangen hebben. Ik geloof niet dat je zo'n veranderingsproces van een gemeente als geheel kunt vragen. Mijn droom is – en wat mijn rol daarin is weet ik niet – dat we ernaartoe mogen groeien dat we als gemeente echt tot zegen zullen zijn. Omdat mensen tegenwoordig niet meer de kerk opzoeken voor antwoorden op hun vragen, moeten we hen opzoeken. De uitdaging is om een liefdevolle gemeente te zijn die mensen opzoekt en onvoorwaardelijk opneemt. Als dat verlangen groeit, en als dat verlangen ruimte krijgt, zou dat geweldig zijn! Wellicht moet de grootste verandering (beking) in ons eigen kerkelijke hart plaatsvinden.'

Bamboo is een 'leken'-training met accent op de praktijk van het planten van eenvoudige kerken. Eenvoudige kerken bestaan uit een kleine groep christenen die in een wijk gaan wonen om op een natuurlijke manier in contact te kunnen komen met de wijkbewoners en relaties met hen op te bouwen. Binnen al hun relaties hebben zij de intentie om het evangelie en hun levens te delen. Zie www.bam-boo.nl.

De doelstelling van **Nederland Zoekt** is het ontwikkelen van een discipelende cultuur in eigen gemeente vanwaaruit missionaire leiders ontstaan die een cluster willen opzetten. Een cluster is een groep in een buurt of rondom een gezamenlijke passie van christenen en niet christenen waarin het leven gedeeld wordt. Zie www.nederlandzoekt.nl.

De Master Missionaire Gemeente van de TU in Kampen richt zich op het leidinggeven aan zending en evangelisatie in een Westerse, seculiere omgeving. Daarbij is aandacht voor werken in de context van een bestaande gemeente of organisatie en voor het stichten van nieuwe gemeenten. Zie www.tukampen.nl.

Porterbrook Learning is een theologisch toerustingsprogramma. Het doel van de opleiding is christenen toe te rusten tot toegewijde volgelingen van Jezus. Het heeft iets van een discipelschapstraining. Zie www.porterbrooknetwork.org. Opvallend is dat drie van de vier opleidingen (Bamboo, Nederland Zoekt en Porterbrook) hun basis in Sheffield hebben liggen. Daar hebben Steve Timmis en Tim Chester de Total Church-benadering opgezet, waar de kleine groep basis van de missionaire roeping van de kerk is.

Uit onvrede over de afstand tussen kerk en leefomgeving, over het gebrek aan contacten met buitenstaanders, ontstond bij de vier geïnterviewde predikanten (pag. 500-503) het verlangen naar een kerk met een meer naar buiten gerichte focus. Om die weg in te slaan met hun gemeente zijn ze een missionaire opleiding gaan volgen.

De redactie vroeg twee deskundigen om een reactie op de interviews. Peter

Wierenga is adviseur gemeenteopbouw, evangelisatie en gemeentestichting binnen de GKv en auteur van *Volg mij, hoe jij (net als Petrus) leert evangeliseren*. Hij benadrukt in zijn reactie vooral dat missionair gaan denken en werken inderdaad om andere vaardigheden vraagt dan predikanten op de TU aangeleerd krijgen. Ook wijst hij erop dat teamwork en betrokkenheid van de gemeente in dit proces belangrijk zijn.

Simon van der Lugt, predikant te Delft en voorheen missionair predikant voor de evangelieverkondiging onder de culturele minderheden in het Rijnmondgebied, vraagt zich af of de onvrede over het gebrek aan contacten met buitenstaanders behalve om actieve betrokkenheid op de buitenwereld ook niet vooral om bezinning vraagt op wie we zelf zijn en waar we zelf voor staan, op gemeente-zijn en kerk-zijn in deze tijd.

Andere focus? Andere vaardigheden!

TEKST: PETER WIERENGA ///

Vier predikanten zetten hun onvrede over de afstand tussen kerk en omgeving om in verlangen, lazen we in het voorgaande artikel: verlangen naar een kerk met een meer buitenwaartse focus, een gemeenschap met betekenis, teken van Gods koninkrijk in de omgeving. Wil je iets voor je kerk, koester dan je dromen en ga ermee aan de slag.

Als je altijd hebt gekanoed op een meer en je wilt dan graag gaan wildwatervaren, dan heb je heel wat te leren. De opleiding van de TU in Kampen lijkt me geschikt voor een predikant van een rustige binnenzee. Steeds meer predikanten hebben er niet meer genoeg aan: zij willen kunnen kanoën op een onbekende en onstuimige rivier. Daarvoor moeten ze op een andere manier andere dingen leren. Dat gaat niet via je studeerkamer, maar vooral door oefenen, stage lopen en reflecteren, samen met anderen, terwijl je on-the-job bezig bent. Je moet vaardigheden opdoen en de kunst van het experimenteren leren. Bij een rivier weet je niet wat

Steeds meer predikanten hebben er niet meer genoeg aan: zij willen kunnen kanoën op een onbekende en onstuimige rivier.

er na de bocht komt en per dag en seizoen zijn stroming en bedding anders. Leren improviseren is dus belangrijk bij missionaire opleidingen.

Mijns inziens zou de aandacht voor functioneren én improviseren onderdeel moeten worden van alle onderwijs in en van de gemeente. Te veel kerkelijk onderwijs is nog gericht op een 'standaardkerk' en blijft te theoretisch. Missionair leven leer je al doende, het is een kunst, geen wetenschap.

Gods missie Heel interessant is de veranderende kijk van alle vier de predikanten op de hele kerk. Het boven-binnen-buitendenken past niet meer. Een focus op

*'Missionair denken en
leven is een kunst voor
elke christen'*

boven en buiten geeft vanzelf een nieuwe kijk op het binnen¹. De aandacht voor twee brandpunten, God én Gods missie², verandert je kijk op wat kerk is en mag zijn. Kerkdiensten zijn bijvoorbeeld geen evangelisatiemiddel meer. Want waar komen mensen tot geloof? In de ontmoeting met anderen in de kleine gemeenschap, de huiskerk en je omgeving. Als Gods missie je aandacht krijgt, wordt ook je manier van kerk-zijn anders. Paulus schreef aan de Korintiërs: 'U bent de boodschap die God in de harten van mensen schrijft. Door-geven van de boodschap is God aan het werk in jou!'

Verandermanagement De weerstand binnen de kerken tegen missionair gedreven verandering en experiment is vaak groot. Het blijkt organisatorisch ook heel ingewikkeld om bestaande afspraken en gewoonten binnen de vrijgemaakte kerken te veranderen. Missionaire gemeenschappen hebben veel last van het gebrek aan wendbaarheid van een kerkverband. De vier in het vorige artikel genoemde opleidingen besteden weinig aandacht aan omgaan met weerstand, teamfrustratie of verandermanagement. Het zou waardevol zijn als dat aspect toegevoegd wordt aan de curricula. Bij Nederland Zoekt en Bamboe gaan scholing en teambuilding hand in hand, doordat ze als voorwaarde stellen dat een

*'Wil je iets voor je kerk,
koester dan je dromen
en ga ermee aan de slag'*

predikant zich opgeeft met een team uit de eigen gemeente. Dit blijkt in de praktijk heel waardevol. Gemeentestichting en -vernieuwing zijn eerder succesvol³ wanneer een team dit vormgeeft. Deels komt dat doordat missionair zijn zo complex is dat je interdisciplinair moet werken – meer gaven, meer perspectieven. Ook creëert het werken met een team meer draagvlak. Deze opleidingen vragen daarom geen vooropleiding of theologische diploma's, maar behalve een team toewijding en verlangen.

De TU is er voor beroepskrachten. Missionair denken en leven is een kunst voor elke christen. Dit leer je vooral in de praktijk, met anderen en in de ontmoeting met mensen. Daar focussen de nieuwe opleidingen op. En dat hebben we in de kerk hard nodig. Rustig vaarwater voelt misschien comfortabel en veilig. Maar God wil meer.

- 1 Sake Stoppels, *Voor de verandering; werken aan vernieuwing in gemeente en parochie*. Zoetermeer, 2011.
- 2 Christopher J.H. Wright, *De Bijbelse missie. Gods opdracht voor zijn kinderen*. Barneveld, 2011.
- 3 Noort, Paas, De Roest en Stoppels, *Als een kerk (opnieuw) begint. Handboek voor missionaire gemeenschapsvorming*. Zoetermeer, 2008.

Vergeet de bezinning niet

TEKST: SIMON VAN DER LUGT ///

Gevraagd naar de aanleiding voor het volgen van een missionaire opleiding geven de vier predikanten uit het vorige artikel allen een antwoord dat wijst op onvrede met het gebrek aan contact met buitenstaanders. De verschillende opleidingen worden gevolgd om daarin verandering te brengen en het accent ligt sterk op de praktijk: doen en ervaren, met name via kleine groepen van mensen met passie.

Ik observeer in eigen omgeving echter ook het volgende: dat actieve en meelevende leden van de gemeente een beperkt en sterk geselecteerd aantal contacten hebben, niet alleen buiten de gemeente, ook daarbinnen. Bovendien merk ik dat leden mondig en assertief zijn, sterk in het aange-

ven van grenzen in wat zij erbij willen doen. Deze gegroeide mondigheid is bovendien ook nog eens verbonden met een sterke gerichtheid op wat er in een relatie ook te halen is. Relaties worden onderhouden op basis van wederkerig nut. Onbaatzuchtige trouw vindt men niet bij allen.

Postmoderne werkelijkheid Als ik dit juist zie, dan is de vraag hoe het missionair motiveren en activeren zich verhoudt tot deze postmoderne 'way of life' van niet-christenen én christenen. Het gebrek aan contacten met buitenstaanders is geen geïsoleerd probleem, maar een symptoom van onze postmoderne werkelijkheid waarvan wij als christenen onderdeel zijn. Dat heeft gevolgen voor het besef van wat geloven is en wat van een gemeente verwacht wordt. Daarom hoop ik dat bij de gezochte missionaire oplossingen de theologische bezinning niet achterwege blijft. Ik ben bang dat gekozen modellen van nu de eenzijdigheden van morgen worden die de volgende generatie gaat corrigeren, omdat de diagnose te snel en te oppervlakkig gemaakt werd.

Veranderende context Ik onderken dat de praktijk een prima leerschool is en een legitieme aanleiding om verdere training te ondergaan. Het theologisch doordenken van de veranderende context van de kerk wordt dan echter alleen maar urgenter. Het lijkt me dat de predikant, die ervoor is opgeleid en die zich voortdurend laat bijscholen, de gemeente in die bezinning moet voorgaan. Het is geweldig dat wij als predikanten in de concrete ervaring meedoen – ik heb dezelfde ambities; het is uitstekend als gemeenteleden geoefend raken in gesprekstechniek en gemotiveerd worden door de praktijk, maar bij de toerusting hoort ook de bezinning op het missionaire werk. Dat dat noodzakelijk is, mis ik in het artikel van pag. 500-503. In de geciteerde uitspraken lijkt het alsof we ongewijzigd een aantal theologische termen kunnen gebruiken, alsof we allemaal als vanzelfsprekend begrippen waar het bij evangeliseren om gaat. Maar het gaat om de inhoud van termen als 'bekering', 'gemeenschap' of 'presentie' of 'kerk'. We merken al jaren een toenemende invloed vanuit bronnen die niet traditioneel gereformeerd zijn. Dat beïnvloedt hoe we genoemde termen opvatten. Daar moeten we ons van bewust zijn als we anderen tot Christus en zijn gemeente willen brengen. Dan moeten we niet vager worden over de identiteit van de gemeente, maar duidelijker.

Wie afwijkende mensen uit z'n omgeving weg organiseert, heeft de postmoderne vrijblijvendheid de wind in de zeilen gegeven. © foto: FaceMePLS via Flickr.com ///

*Het gebrek aan
contacten met
buitenstaanders is een
symptoom van onze
postmoderne
werkelijkheid'*

Het tegenover-principe Subculturen komen in het interview met ds. Klaas van den Geest even ter sprake, maar verder wordt het crosscultureel werken nauwelijks benadrukt in de geboden impressies. De strategie in de hedendaagse opleidingen wordt vooral gezocht in het aansluiten bij de sociale en culturele groep die de gereformeerde kerken al zijn: de blanke middenklasse. En daarbinnen komen dan verdere onderscheidingen: als er wordt gesproken over het stichten van nieuwe gemeenten, dan heeft dat vaak ook de ondertoon van het creëren van ruimte voor belevingsvormen die in de moederkerk niet tot bloei kunnen komen. Per saldo krijgen we zo een opdeling in homogene eenheden, die losjes aan elkaar verbonden zijn, maar praktisch weinig delen. Uit mijn ervaring met het werk onder migranten in het Rijnmondgebied ken ik de kracht van werken in eigen taal en cultuur. Ik heb echter ook de schaduwzijden leren zien en ben diep overtuigd geraakt van het grote belang van het 'tegenover-principe'. Zoals

God de vrouw naast de man plaatste als zijn 'tegenover' om samen echt mens te zijn, zo is 'de vreemde ander' binnen de gemeente aan ons gegeven om te leren wat liefhebben is, liefde die niet zo snel wederkerig is. Wie afwijkende mensen uit z'n omgeving weg organiseert, heeft de postmoderne vrijblijvendheid de wind in de zeilen gegeven. Terwijl nu juist het evangelie van de Heer een gemeenschap creëert die hier haaks op staat.

Kies wijzer

TEKST: CAROLA SCHOUTEN, TWEDE KAMERLID VOOR DE CHRISTENUNIE. ///

In de aanloop naar de verkiezingen verschijnen er tientallen stemwijzers en kieskompassen, die vervolgens veelvuldig geraadpleegd worden voor de bepaling van de definitieve stem. Een greep uit het assortiment: de studentenstemwijzer, ouderenstemwijzer, dierenstemwijzer, roze stemwijzer, wereldwijzer of de OV-stemwijzer. Al die stemwijzers hebben de pretentie kiezers inzicht te geven in de plannen van de verschillende politieke partijen op één of meerdere thema's. In feite is het vooral een wedstrijd: welke partij doet het meest voor onze doelgroep of ons belang? Voor het gemak – want we moeten het natuurlijk allemaal niet te ingewikkeld maken – wordt een standpunt gereduceerd tot een korte en bondige stelling. En voor nuance of toelichting is er vaak geen plaats. Eens of oneens zijn de smaken. De kieswijzers representeren daarmee een steeds sterker wordende tendens, waarbij politieke standpunten op een eenvoudige menukaart als hapklare

brokken worden gepresenteerd. Op korte termijn levert dit de kiezer wellicht een voldaan gevoel op, maar op langere termijn overheerst het lege gevoel, of de bittere nasmaak. Schijnbaar eenvoudige standpunten blijken in werkelijkheid toch complexer, moeilijker te realiseren of moeten zelfs ingeleverd worden omwille van het coalitiebelang. En de kiezer, die toch zo zorgvuldig zijn stem had bepaald, blijft gedesilluseerd achter.

Het is echter te gemakkelijk de opstellers van de kieswijzers hiervan de schuld te geven; politieke partijen werken dit mede zelf in de hand. Campagnes gaan over het al dan niet invoeren van 130 km/u op een stukje snelweg of de hoogte van het eigen risico in de zorg. Wat de kernbeginselen van de verschillende partijen zijn en wat hun onderliggende visie is op de taak van de overheid of de rol van de samenleving blijft echter onbenoemd. Maar door juist op deze vragen in te gaan, krijgen

kiezers een eerlijker en vollediger beeld van de politieke stroming waar ze hun stem aan geven. Want wat impliceert het uitgangspunt van de SP dat 'de overheid de solidariteit tussen mensen moet organiseren'? En wat voor consequenties heeft het wanneer de VVD een 'zo groot mogelijke vrijheid voor de mens in geestelijk, staatkundig en materieel opzicht' nastreeft? Dat zijn vragen die in essentie leidend zijn voor de koers van een partij en daarmee veel bepalender voor de uiteindelijke inrichting van het land. Laat iemand dan ook de stemwijzer der stemwijzers opstellen. Eén die inzicht geeft in de onderliggende mens-, maatschappij- en overheidvisie van de diverse partijen. Als dat nou goed gebeurt, hoeven we al die andere meteen niet meer in te vullen. En worden we hopelijk echt wat wijzer.

WWW.DEREFORMATIE.NL

De redactie hoort graag van u wat u van De Reformatie in het algemeen vindt en van specifieke nummers. U kunt reageren via de website, via Twitter en via mail. Adressen vindt u in het colofon. De stelling waar u naar aanleiding van het thema missionaire opleidingen kunt reageren is deze:

De redactie van De Reformatie is druk bezig met de nummers voor de laatste maanden van 2012. Eén daarvan is de Special in samenwerking met Opbouw. Meer informatie daarover kunt u lezen op pag. 515. Andere thema's zijn: onderwijzen en laten onderwijzen, over de taak van de kerk in de geloofsopvoeding (7 sept.); hoe word je een goede predikant (21 sept.); de diaconale taak van de kerk

en psychische hulpverlening (5 okt.). Na de special, die D.V. verschijnt op 26 okt., staan er verder nog nummers gepland over Gods handelen in deze wereld, dertigers in de kerk en de exclusiviteit van het christelijk geloof: alleen in Jezus' naam is er redding. Meedenken? Vragen of suggesties bij deze thema's kunt u sturen naar redactie@dereformatie.nl.

Stelling: Om meer missionair te zijn moeten niet de predikanten maar de gemeenteleden veranderen.

KidsEvent – de kerk als goede buur in Best

TEKST: HELEEN SYTSMa, GEMEENTELID TE EINDHOVEN/BEST EN EINDREDACTEUR VAN DE REFORMATIE /// FOTO: JESSE VAN LEUR

Aan het einde van de zomervakantie, die in de regio Zuid dit jaar vroeg viel, waren kinderen uit de buurt van het kerkgebouw van de gemeente Eindhoven/Best welkom op het KidsEvent: gewoon een feestje voor de buurt, gastvrij zijn en laten zien wie we zijn, dat was het doel.

Het was daardoor drie dagen lang een gezellige drukte in en om het Pandje, zoals het zalencentrum van de Lidwinakerk in de wandelgangen genoemd wordt. Sinds augustus 2000 maakt de gereformeerd-vrijgemaakte gemeente van Eindhoven/Best gebruik van het markante ronde kerkgebouw vlakbij het centrum van het Brabantse dorp Best, eerst als medegebruiker en huurder naast de rooms-katholieken, na opheffing van de parochie zo'n twee jaar geleden als eigenaar.

Voor de buurtbewoners, onder wie veel parochianen, was het wel slikken, de verkoop van hun vertrouwde kerkgebouw. En gereformeerden – wat zijn dat eigenlijk voor mensen? Al meer dan eens werd de omringende bewoners de gelegenheid geboden om kennis te maken met de nieuwe kerkelijke gemeente en een kijkje te nemen in het kerkgebouw. Het KidsEvent zorgde onlangs drie dagen lang voor een open huis.

Springkussen Initiatiefnemer Willem Sonneveld (23) heeft in zekere zin ook een missionaire training achter de

rug. Hij volgde de Discipelship Training School van YWAM (Youth With A Mission – Jeugd met een opdracht), en nam drie keer deel aan een uitzending naar het buitenland, de laatste twee keer als staflid. Terug in Nederland dit voorjaar wilde hij zijn ervaring graag gaan gebruiken in zijn thuisgemeente Eindhoven/Best.

Het was niet moeilijk om in de gemeente mensen te vinden die samen met hem de schouders wilden zetten onder het organiseren van een evenement in de laatste week van de zomervakantie, de periode waarin kinderen een beetje uitgespeeld raken en ouders blij zijn met georganiseerd vertier voor hun kroost. Een team was zo samengesteld en een plan zo geboren. Het moest een laagdrempelig feestje worden waarmee de gemeente iets kon laten zien van wie ze zijn en van wat gastvrijheid en onbaatzuchtig dienen inhoudt, en waarmee de mensen uit de omgeving van het kerkgebouw op een ontspan-

nen manier kennis konden maken met gemeenteleden. Voor de kinderen kwam er daarom een groot springkussen en werden er knutselactiviteiten en

sport en spel georganiseerd, voor de ouders en andere belangstellende wijkbewoners was er de hele dag de gelegenheid om binnen te lopen, koffie te drinken en een praatje te maken. Dat was alles.

'De gemeente wilde

iets laten zien van

wie ze zijn en van

wat gastvrijheid

inhoudt'

Getuigen Moest er niet wat nadrukkelijker geëvangeli-

seerd worden? Nou, soms deed zich de gelegenheid voor om te vertellen wie God is en hoe Hij in

Jezus naar ons toegekomen is, vaak bleef het bij een praatje over het weer en het werk. Soms kon in een gesprek een verkeerd beeld weggenomen worden van wat de kerk is. Niemand van het team draaide eromheen wat hen motiveert, maar niemand stuurde er ook zelf voortdurend expliciet op aan om het gesprek op het geloof te brengen. Door de ontspannen gastvrijheid en de prettige sfeer die er heerste,

getuigden de teamleden ook zonder woorden van Gods werk in hen. De opkomst was ruim boven verwachting op alle drie de achtereenvolgende dagen. De kinderen kwamen terug, de ouders ook. Dora, een meisje van een jaar of 8, woont twee straten bij het kerkgebouw vandaan en vond het superleuk bij het Pandje. Ze nam elke dag haar vriendinnen mee en was de halve dag op het springkussen te vinden.

Vrijwilligers Het is opvallend hoe eendrachtig de gemeenteleden meewerkten aan het draaiende houden van het KidsEvent. In die zin zit er aan het organiseren van het KidsEvent ook een andere kant: het werkt samenbindend naar elkaar toe als gemeenteleden. Die ervaring kennen ze in Eindhoven/Best ook van de jaarlijkse diaconale reis naar Inaktelke, het dorp in Roemenië waarmee de gemeente een diaconale relatie onderhoudt. Maar het gebeurt nu dus weer: er zijn voor anderen gaat

hand in hand met het elkaar opbouwen en meenemen in het geloof. De broodjes knakworst die medeorganisator Wouter Bondt staat uit te delen, vinden gretig aftrek terwijl hij vertelt hoe een half uurtje telefoneren hem zomaar een stuk of tien vrijwilligers opleverde in de leeftijd van een jaar of 13 tot 16. Een oproep in het kerkblad leidde tot vrijwel niets, op een algemene mail in de zin van ‘wie wil er meedoen’ kwam ook weinig respons, maar mensen persoonlijk vragen voor een concrete taak ging vrijwel altijd goed.

Buurtbarbecue Het KidsEvent is inmiddels achter de rug en de vraag rijst: wat nu? Volgend jaar weer – dat staat voor de organisatoren al wel vast. Maar het bijzondere is dat ook wijkbewoners met concrete vragen kwamen. Ze gaven

daarmee aan dat de kerk een functie kan hebben in de wijk. Eén van de gasten vroeg expliciet om het weer in ere herstellen van de koffieochtenden

*‘Buurtbewoners
gaven zelf aan dat de
kerk een functie kan
hebben in de wijk’*

die de gemeente in het verleden organiseerde; ze miste ze echt. Iemand anders nodigde de kerk uit voor de buurtbarbecue in september. Er is een buurthuis een paar straten verderop en het is de moeite waard om te

zien of de kerkelijke gemeente bij het buurtwerk betrokken kan raken. Zo is er met het KidsEvent een fundament gelegd om als kerkelijke gemeente een goede buur te zijn in Best.

Gebeurt er in uw gemeente iets wat de moeite waard is om te vermelden in de rubriek Lokaal? Mail een korte omschrijving daarvan naar redactie@dereformatie.nl. De redactie neemt dan contact met u op.

Een raadsel

Blae
2008!

'GA NAAR HUIS, NAAR UW EIGEN MENSEN, EN VERTEL HUN WAT DE HEER ALLEMAAL VOOR U HEEFT GEDAAN EN HOE HIJ ZICH OVER U HEEFT ONTFERMD.'

Marcus 5:19

Marcus 5:1-20 gaat over een man die geen opleiding als discipel heeft gehad, maar wel als eerste apostel door Jezus werd uitgezonden. Wie was hij? Van belang is de streek waar hij woont. Het gaat om de vraag: wie heeft daar de macht? Het gebied wilde onafhankelijk zijn van het Joodse land. De Grieks-Romeinse cultuur werd er omarmd. De man over wie we het hier hebben, heeft daar de macht. Of nee, de demonen door wie hij is bezeten. De man ziet er zo angstaanjagend uit en hij is zo sterk dat niemand het lef heeft om door dat gebied te trekken. Hij is zelfs in staat om ijzeren kettingen te verbreken waarmee men hem had vastgebonden.

Jezus komt eraan en je voelt: een confrontatie kan niet uitblijven. De bezetene stormt op Jezus af – één en al dreiging. Maar als hij Jezus nadert, valt hij voor Hem neer. Uiteindelijk is er natuurlijk maar Één die de macht heeft, ook daar en op dat moment. De demonen smeken Jezus om twee dingen: ze willen in dat gebied blijven en bezit nemen van een kudde wilde varkens. Jezus vervult beide wensen. Ze varen in de varkens en – humor – ze mogen in het gebied blijven, maar wel kopje onder. Niemand zal ooit nog last van hen hebben.

Klus geklaard. Jezus heeft z'n macht in dat gebied gevestigd. Maar dan vragen de bewoners

Jezus om hun gebied te verlaten. Ze kunnen het niet bevatten dat de bezetene gekleed en wel bij z'n volle verstand is. Misschien omdat Jezus van de overkant is. Misschien omdat de economie onder zijn optreden een slag heeft moeten incasseren. Jezus gaat. Er ontstaat een machtsvacuüm.

De genezen man dringt er bij Jezus op aan om hem mee te nemen. Hij wil zo graag discipel zijn, leerling zijn, Jezus volgen. Maar Jezus weigert dat. Waarom? Omdat deze man de plaats van Jezus gaat innemen. 'Ga naar huis, naar je eigen mensen,' zegt Jezus tegen hem. Hij wordt de eerste apostel, uitgezonden naar zijn eigen leefwereld om het evangelie van het koninkrijk te brengen: 'Vertel hun wat de Heer allemaal voor u heeft gedaan en hoe Hij zich over u heeft ontfemd.' Jezus gaat weg maar hij moet blijven. Het machtsvacuüm is opgeheven.

Een paar jaar later nemen vluchtelingen van de gemeente te Jeruzalem de wijk juist naar dit gebied. Waarom? Waren er misschien al volgelingen van Jezus, christelijke gemeenschappen waar ze welkom waren? Geloof in Jezus werkt samenbindend, ook al kreeg de onafhankelijkheid in 63 na Christus bestuurlijk vorm.

Het getuigenis van één persoon is een geweldige kracht. Het kan veel betekenen in een 'gebied', in je eigen omgeving.

Het getuigenis van één persoon is een geweldige kracht

Dragen door klagen

TEKST: BART DUBBINK, ASSISTENT IN OPLEIDING AAN DE TU IN KAMPEN. ///

Vroeger hing er in gereformeerde huizen nogal eens een wandtegeltje met een vrome spreuk aan de muur. Een bekende spreuk is: 'Niet klagen maar dragen,' eventueel gevolgd door: 'en bidden om kracht.'

Een Israëliet zou gek opkijken als hij voor zo'n anti-klaagmuur stond.

Het Oude Testament bevat één Bijbelboek dat van begin tot eind een klacht tot God is: Klaagliederen. Klaagliederen wordt door de Joden gebruikt in een publieke rouwceremonie op de negende van de maand Ab. Voorheen werd het boek gebruikt door de Judeeërs die waren achtergebleven in Jeruzalem. Toen de Babyloniërs veel van hun landgenoten deporteerden, bleven zij in Jeruzalem en de dorpen daaromheen wonen. Op de puinhopen van het verwoeste Jeruzalem stortten zij hun hart uit voor God.

Zonden Maar waarom klaagt het volk Juda eigenlijk? De ballingschap was toch een verdiende straf op de zonde? Teksten als Deuteronomium 28:25 en 1 Koningen 8:46 maken duidelijk dat de ballingschap een direct gevolg is van de zonden van het volk. Op een gegeven moment is de maat vol en voert God de aangekondigde straf uit.

In het boek Klaagliederen is er oog voor deze zonden die gedaan zijn. De dichter zegt in Klaagliederen 1:5 over het leed van vrouwe Sion: 'De HEER heeft haar dit aangedaan om haar vele overtredingen.' Vergelijk verder 1:8,18; 2:17; 3:39,42; 4:6,13,22; 5:6,16. De zonden van het volk worden openlijk beleden. Ze worden niet onder het tapijt geschoven. Waarom klaagt het volk als het zelf de

We mogen alles aan God voorleggen, omdat Hij goed is voor wie Hem zoekt.

oorzaak is van het leed dat ze moeten ondergaan? En wat heeft Klaagliederen 3:39 te betekenen: 'Wat klaagt een mens zo lang hij nog leeft? Laat hij klagen over zijn zonden!'

Acrostichon Aandacht voor de door-dachte compositie van dit Bijbelboek kan helpen dit soort vragen te beantwoorden. De eerste vier klaagliederen hebben de structuur van een acrostichon. Elk vers begint met een nieuwe letter van het Hebreeuwse alfabet. De dichter wil het leed van A tot Z onder woorden brengen en tegelijkertijd niet eindeloos klagen.

Klaagliederen 3 trekt de meeste aandacht: drie opeenvolgende regels beginnen met dezelfde letter. In het eerste gedeelte van dit klaaglied (vers 1-20) klaagt de dichter óver God, het is een Godsklacht. Zie bijvoorbeeld vers 10, waarin de dichter over God zegt: 'Als een beer loert Hij op mij, als een leeuw in het verborgene.' En vers 16: 'Hij laat me mijn tanden stukbijten op stenen, Hij drukt mij neer in het stof.' Wat een heftige beweringen worden er gedaan over God!

Verrassend De ommekeer die begint in Klaagliederen 3:21 is dan ook

verrassend: 'Toch geef ik de hoop niet op, want hieraan houd ik vast...' En vervolgens belijdt de dichter zijn geloof in de trouw en de goedheid van God. Ook al ervaart hij dat God op afstand is, de hoop dat God redt, blijft aanwezig. Zie bijvoorbeeld vers 22: 'Genadig is de HEER: wij zijn nog in leven! Zijn ontferming kent geen grenzen.' En vers 26: 'Goed is de HEER voor wie Hem zoekt en alles van Hem verwacht.' In vers 40-41 roept de dichter het volk op zich tot de HEER te richten. Van de eerste persoon enkelvoud gaat hij nu over in de eerste persoon meervoud: 'Laten we terugkeren naar de HEER.' Vers 42-66 bevat vervolgens één lange klacht tot God. Hierin wordt vooral geklaagd over het handelen van de vijand, het is een vijandklacht. Zie bijvoorbeeld vers 61: 'U hoort hoe ze mij honen, HEER, en hoe ze samenzweren.' De beweging van Gods klacht naar vijandklacht is opvallend. Want keer op keer beweert de dichter dat het de HEER is die zijn volk in handen van de vijand heeft overgeleverd (zie bijvoorbeeld 1:14,17; 2:7,17; 4:11-12). Het volk heeft gezondigd, daarom heeft God het in handen van de vijand overgeleverd. Sterker nog, God zelf is als een vijand geworden (2:4-5). De vraag wordt nu nog dwingend: als dit terecht is, waarom klaagt het volk dan? God treft toch geen blaam nu Hij Juda in handen van de vijand heeft gegeven? Waarom belijdt het volk niet enkel zijn zonden en vraagt het God om vergeving?

Genres Klaagliederen 3 is een individueel klaaglied, de dichter klaagt in de eerste persoon enkelvoud namens het

volk. Klaagliederen 1, 2 en 4 zijn niet in een genre in te delen, er lijken diverse genres aanwezig te zijn. Een van de kenmerkendste is echter de rouwklacht.

Het voornaamste punt van een rouwklacht is dat het verleden niet meer terug te halen is. Zie bijvoorbeeld 2 Samuël 1:19-27 waarin David rouwt om de dood van Saul en Jonatan. Op zo'n manier wordt er in Klaagliederen 1, 2 en 4 geklaagd over de verwoesting van Jeruzalem. Het begint meteen in 1:1: 'Ach, hoe eenzaam zit ze neer, de eens zo levendige stad.' Zo denkt Jeruzalem terug aan vroeger, toen alles nog mooi en goed was (1:7; 2:15; 4:1,2,7). Op de achtergrond voel je steeds het gemis. Er is iets verloren gegaan dat niet meer terug te krijgen is.

Het vijfde en laatste klaaglied is echter van een ander genre, het is een volksklaaglied (vgl. Ps. 44; 60; 74; 79; 80; 83; 89). Het belangrijkste verschil met de rouwklacht is dat er hoop op verandering is. En die verandering kan niet anders dan afkomstig van God zijn. Waar Klaagliederen 1,2 en 4 beginnen met een 'ach', richt Klaagliederen 5:1 zich direct tot God: 'Gedenk, HEER...' Daarnaast is de klacht in de wij-vorm. Tot nu toe was daar enkel sprake van in 3:42-47, vlak na de ommekeer. Het is alsof het boek Klaagliederen toewerkt naar deze vorm van klagen in Klaagliederen 5. Klagen doe je niet alleen, klagen doe je met z'n allen. Klagen óver God moet gepaard gaan met klagen tót God (vergelijk de slotverzen van de eerste twee klaagliederen!). Het middengedeelte van Klaagliederen 3 (de belijdenis van Gods

goedheid en trouw) wijst deze richting. We mogen alles aan God voorleggen, omdat Hij goed is voor wie Hem zoekt!

Lef Jeremia, die waarschijnlijk de dichter is, gaat voor het volk uit in het klagen tot God. Jarenlang heeft hij namens God zonder succes geprofeteerd tegen het volk. Nu klaagt hij namens en met het volk tot God. Het leed van de verwoesting van Jeruzalem is onnoemelijk zwaar. Jeremia heeft het lef dit onder woorden te brengen en zijn hart voor God uit te storten. Het volk heeft de ellende aan zichzelf te wijten. Toch mag het die ellende onder woorden brengen en het hart uitstorten voor God. Het Bijbelboek Klaagliederen is niet bedoeld als een theologische uiteenzetting. Het is niet de bedoeling van Jeremia het volk te overtuigen van Gods goedheid. Al te gemakkelijk beperken wij het boek Klaagliederen tot het middengedeelte van hoofdstuk 3. Jeremia heeft echter niet voor niets vijf lange klaagliederen geschreven, en niet zonder reden is het boek als geheel in de canon terecht gekomen. God zelf heeft ons deze woorden meegegeven. Laten we ze dan ook vrijmoedig uitspreken! Soms kunnen we niet meer dan een

rouwklacht uiten. De goede tijden zijn niet meer terug te halen, het klagen zelf, van A tot Z, werkt helend. Klaagliederen laat zien dat je in je klacht tot God heel ver mag gaan. Zelfs al heb je geen reden tot klagen, dan nog mag je klagen.

Dit artikel is het eerste uit een serie van twee. In een volgend artikel zal ik ingaan op de vraag of er door de komst van Christus ook iets is veranderd in de legitimiteit van het klagen.

Massamoord of laatste oordeel?

TEKST: ERIK DE BOER, O.A. DOCENT KLASIEKE TALEN AAN DE TU IN KAMPEN EN REDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

In Deuteronomium 7 gebiedt de HEER de totale uitroeiing van de zeven volken van Kanaän: 'Wanneer de HEER, uw God, u de overwinning op hen schenkt, moet u hen doden.' De uitvoering van dat gebod vindt geleidelijk plaats, maar dat maakt het niet minder heftig. Menig Bijbellezer struikelt erover.

Over deze donkere bladzijden in de Bijbel gaat het boek *Geen verbond, geen genade*.

De studie is onlangs als proefschrift in Apeldoorn verdedigd. De schrijver bouwde voort op de twee masterdiploma's die hij eerder cum laude ontving: een in de semitische talen en een in de theologie. Het is Arie Versluis, predikant van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Ouderkerk aan de Amstel. Hij koos een onderwerp dat blijkt geeft van moed, eerbied en eerlijkheid.

Zo is het boek ook geworden: eerlijk in vraagstelling, eerbiedig in nauwkeurigheid, moedig in de uitwerking. Hij diende dienaren van het Woord en Bijbellezers met exegese en ordening. Zijn studie ligt in de lijn van eerder werk van promotor Eric Peels die zelf zijn proefschrift schreef over *De wraak van God* (1992) en een studie over *God en geweld in het Oude Testament* (2007).

Eenheid Eerst beschrijft Versluis zijn werkwijze. Eigenlijk bestond er maar één monografie over het gebod tot uitroeiing (G. Schmitt, 1970) met de duiding van Deuteronomium 7 als reflectie van Exodus 23:20-33 uit de late koningentijd. Ook was er eerder slechts één studie speciaal over Deuteronomi-

um 7 (Koschel, 1969), maar daarin ligt het accent niet op het uitroeioingsbevel.

In het tweede hoofdstuk komt bij de exegese ook de vraag naar de woordingsgeschiedenis van Deuteronomium 7 op. Dat wil zeggen: zijn er aanwijzingen in de tekst dat sommige passages op een later tijdstip zijn toegevoegd?

Gereformeerde Bijbel-

onderzoekers, zoals in Apeldoorn en Kampen, erkennen de mogelijkheid dat meerdere schrijvers langere tijd aan een boek gewerkt hebben. Dr. Versluis komt tot de conclusie dat Deuteronomium zich als eenheid laat lezen. Er zijn geen aanwijzingen dat de tekst in fasen zou

zijn ontstaan. 'Daarom is het methodisch verantwoord om uit te gaan van Deut. 7 als een oorspronkelijke literaire eenheid' (115).

Die conclusie is niet bedoeld als geruststelling voor de achterban, maar als these en bewijsvoering in de oudtestamentische wetenschap. Het hele harde hoofdstuk 7 laat zich niet wegverklaren als lapwerk of als beschouwing achteraf.

Zevental In hoofdstuk 2 geeft dr. Versluis zijn exegese van het hoofdstuk, vers voor vers. Een excursus over de ban (*cherem* in het Hebreeuws) maakt het beeld compleet. Dat woord duidt op vernietiging en verwoesting van personen of goederen. Belangrijk is ook: 'de (beoogde) vernietiging wordt vrijwel altijd uitgevoerd door mensen' (46, 174). Niet door een enkeling, maar steeds door het hele volk Israël te voltrekken. Dat is een aspect dat bij de overdenking vandaag hoort: niet alleen dat de HEER deze zeven volken wilde wegvagen, maar ook dat Hij de uitvoering van dat besluit opdraagt aan de mensen, aan

*'Het boek is eerlijk
in vraagstelling,
eerbiedig in
nauwkeurigheid,
moedig in de
uitwerking'*

Christus maakt in Bijbel en geschiedenis alle verschil. Tegelijk geldt dat het nog grotere oordeel aangekondigd is, met mondiaal geweld. © Foto: Snake3yes via Flickr.com ///

zijn volk. Israël kwam niet onder dat bevel uit. Wij komen er niet onderuit het te overdenken. Een kleine aanvulling van mijn kant. De exegese van vers 3 ('Verzager je niet met hen ...') is kort. 'Israël mag niet in vrede gaan leven met de Kanaänitische volken' (67, 115). Vers 4 belicht het immers in zijn consequenties voor Israël. Mijn vraag is of we vers 3 niet eerst moeten duiden in de slagschaduw van het gebod tot uitroeiing. Als jonge Kanaänitische mannen of vrouwen toch overleven, mag Kanaän niet introuwen in Israël, zich voortplan-

ten en zo voortleven. Een speciaal hoofdstuk is gewijd aan onderzoek naar die zeven volken van Kanaän. Wat is er bekend over hun afkomst en identiteit? Wat weten we van hun godsdienst en praktijken waar de HEER zo van gruwet? De opsomming van de volken is niet altijd gelijk en komt lang niet altijd tot een zeven-tal. Dat het getal 'zeven' al in Deut. 7:1 genoemd wordt, bepaalt ons bij het alomvattende van het bevel. Bij Bijbellezien klinkt de opsomming als een refrein: de Hethieten, de Girgasieten, de Amorieten, de Kanaänieten, de Perizzieten, de Chiwwieten en de Jebusieten. Het klinkt mij in de oren als een *Dance macabre* van Camille Saint-Saëns, een dodendans.

Interpretatie Hoofdstuk 5 biedt een Bijbels-theologische evaluatie van het bevel tot uitroeiing. Hoe wordt in de Bijbel of door het latere Jodendom teruggekeken op dit aspect van de verovering van het beloofde land? In de Bijbel wordt wel de goddeloosheid van de volken onderstreept, maar bij de uitroeiing worden geen vraagtekens geplaatst. Bijbelschrijvers stellen geen vragen aan

'Israël kwam niet onder dat bevel uit. Wij komen er niet onderuit het te overdenken'

God: of het wel zo moest, of het wel rechtvaardig was. In buiten-Bijbelse geschriften wordt de heftigheid wel afgezwakt: Israël zou menslievendheid moeten leren en de Kanaänieten hadden zich kunnen bekeren. Dat leidt dr. Versluis tot het onderscheiden van recente modellen van interpretatie. Model 1 is dat van de ontkenning: er zijn geen historische bewijzen dat er een daadwerkelijke uitroeiing

plaatsvond. Of het kan gewoon geen opdracht van de goede God geweest zijn. Model 2 is dat van de rechtvaardiging: God is immers puur rechtvaardig, terwijl de Kanaänieten goddeloos waren. Bovendien paste de HEER zich aan de cultuur van toen aan. Mensen dachten meer corporatief: Achan wordt gedood, als hij 'de ban' geschonden heeft, en zijn hele gezin met hem. Zo'n ban begrepen de mensen in het oude Oosten. Model 3 is dat van de correctie: er zijn andere Bijbelgedeelten, vooral in het Nieuwe Testament, die minder radicaal zijn en het beeld dus nuanceren. Dr. Versluis gaat niet mee in deze pogingen om het probleem waarvoor Deut. 7 ons stelt te verkleinen.

Eenmalig Welke gedachten reikt de auteur aan om dit hoofdstuk vandaag te begrijpen? Hij noteert dat oorlog en geweld in die culturele context een grote plaats hadden (293). Hoewel geweld in het Oude Testament minder verheerlijkt wordt dan in andere oud-oosterse teksten, maakte Israël wel van die wereld deel uit. Maar die gedachte helpt mij niet, want Gods aanpassing aan mensen is een mooi motief. Hij spreekt onze taal, Hij kwam onder ons wonen in de Heer Jezus. Maar de HEER hoeft zich toch niet aan ons niveau van wreedheid aan te passen? Wat meer helpt, is als Versluis schrijft: let erop dat het een eenmalig bevel is in de hele heilsgeschiedenis. Het gaat om dat land en om die volken. God maakt een nieuw begin voor het ene volk van zijn keuze in dat ene land mogelijk: Hij laat het eerst schoonvegen voordat Israël er mag gaan wonen. En zo zijn de zeven volken

'Let erop dat het een eenmalig bevel is in de hele heilsgeschiedenis'

van Kanaän de absolute tegenpool van Israël. Zij hebben 'eveneens een unieke positie als het etnisch collectief dat radicaal moet worden vernietigd' (297). Zo'n gebod komt in de hele Bijbel niet vaker voor. Nooit weer schakelt de HEER zijn volk in bij het oordeel.

Taal van geweld De kracht van deze studie is haar beperking: een exegetisch onderzoek en een evaluatie van het thema vanuit Bijbels-theologisch perspectief. In dat laatste is Versluis kort. Aan de ene kant doet hij geen woord af van Deut. 7. Aan de andere kant van de weegschaal legt hij de stelling 'dat onze heilshistorische en culturele context anders is'. Wij leven immers na de komst, dood en opstanding van Jezus Christus. Het ene volk van God wordt uit de heidenvolken aangevuld. En daarbij komt dat wij op dit punt van de geschiedenis het

geweld van Deut. 7 heel anders (mogen) ervaren.

Na dit boek zijn we niet klaar met de vraag hoe het bij ons beeld van God past dat Hij extreem geweld beveelt, ook al was het die ene keer. Het stelt ook vragen bij ons moderne mensbeeld. 'In zijn ogen zijn de volken als een druppel in een emmer, als een stofje op een weegschaal' (Jes. 40:15). We benadrukken graag dat alle mensen naar Gods beeld geschapen zijn. Dat kan in de ogen van de

HEER wel eens niets meer voorstellen. Inderdaad, Christus maakt in Bijbel en geschiedenis alle verschil. Maar tegelijk geldt dat het nog grotere oordeel aangekondigd is, met mondiaal geweld. Hij die ik graag als lam zie, zal als de leeuw uit Juda optreden. De ruiter op het witte paard draagt met bloed doordrenkte kleren (Opb. 19:13). En 'uit zijn mond komt een scherp zwaard

waarmee hij de volken zal slaan.' Wie het geweld van het Oude Testament overdenkt, kan niet om de profetie van het Nieuwe heen.

Genoeg stof om eens uit Deuteronomium 7 te preken en er een lezing uit de Openbaring naast te leggen.

N.a.v. A. Versluis, *Geen verbond, geen genade. Analyse en evaluatie van het gebod om de Kanaänieten uit te roeien (Deuteronomium 7)*, proefschrift theologische Universiteit Apeldoorn 2012. Uitgeverij Boekencentrum. 384 pagina's, € 29,90.

Adverteren in de najaarsspecial van De Reformatie en Opbouw?

Dat heeft veel voordelen:

- een extra grote oplage;
- een zeer aantrekkelijk tarief;
- het nummer blijft lang bewaard

Thema: **de kerk – een warme deken of een blok aan het been?**

Versijning: D.V. 26 oktober 2012

Reserveer nu ruimte!

Informatie: Nico Postuma. tel. 06-139 959 05.

E-mail: adverteren@dereformatie.nl

Gereformeerd Appèl | 21e landelijke gebedssamenkomst | zaterdag 1 september 2012 **'Appèl om te blijven bidden?'**

Voorgangers: ds. A. de Jager, dr. M.J. Kater en
ds. G. Nederveen | muzikale leiding: Peter Sneep
Programma: 19.30 uur ontvangst, 20.00 uur
gebedssamenkomst | Plaats: kerkgebouw
'De Lichtkring', Amersfoort, Laan naar Emiclaer 1
Info: www.gereformeerdappel.nl of tel. 015 – 25 65 015

Het Gereformeerd Appèl is een beweging van leden uit de CGK, GKV en NGK en wil stimuleren tot gebed om kerkelijke eenheid en onderlinge geloofsherkenning

Donatus verzekert vertrouwd

Donatus verzekert kerkgebouwen en wat daar bij hoort, zoals catechese-lokalen, doopvonten, kanselbijbels en orgels. Donatus is een betrokken specialist. Klein genoeg om u persoonlijk van dienst te zijn. Groot genoeg om uw verzekeringsbelangen aan toe te vertrouwen. Samen met u zorgen we ervoor dat wat waardevol is, behouden blijft voor onze kinderen en hun kinderen en hun kinderen...

Donatus

Dé kerken- en monumentenverzekeraar

www.donatus.nl tel. 073 - 5221700

Gezamenlijke Special De Reformatie en Opbouw – lezersoproep

De kerk – als we dat woord laten vallen, wat is dan het eerste wat bij je opkomt? Zijn het warme gevoelens, omdat je je in eigen gemeente thuisvoelt? Goede diensten, een fijne kring, meeleven met elkaar, genieten van een rijk spectrum aan gaven, geïnspireerd aan het werk als ouderling en ga maar door. Of denk je bij kerk aan andere, minder plezierige dingen? Aan eindeloos getouwtrek, hete hoofden en koude harten, avonden vergaderen over een of andere kwestie, hard tegen hard in een ethische discussie, regels die iets moois blokkeren, diensten waarbij je denkt: wat doe ik hier? In dat geval voel je de harde randen van een instituut dat al heel lang bestaat.

De kerk – jij bent er blij mee, maar het doet je verdriet jongere (en soms ook

oudere) kerkleden voor jouw gevoel de kantjes ervan aflopen, niet trouw zijn zoals je het noemt, of voor je gevoel zomaar overstappen naar een andere kerk. Of je bent juist heel enthousiast over al die jonge mensen die ja zeggen tegen God en vanuit hun geloof in de kerk aan de slag gaan. Het gezamenlijke themanummer van Opbouw en De Reformatie in het najaar gaat over de kerk en in hoeverre die ons helpt in ons leven met God – of juist pijnlijk hindert. Het is de gemeente van de Heer daar waar je woont, maar ook een eeuwenoud instituut, verbonden met andere kerken. Is de kerk voor u/jou in 2012 een warme deken, zodat het woord instituut niet eens in je opkomt? Of is het voor je gang in geloof een blok aan het been?

Net als voorgaande jaren willen we in de Special ook graag bijdragen van lezers plaatsen. Beschrijf een ervaring met kerk en gemeente – positief of negatief, ervaringen waar je blij van werd, maar ook ervaringen die je geloof een knak gaven. Dat kan plaatselijk gebeurd zijn, maar evengoed in landelijk verband of zelfs wereldwijd. Stuur ons een korte schets van 200-300 woorden. We zullen er zorgvuldig mee omgaan en zo nodig overleggen over de wijze van plaatsing.

Stuur uw/jouw bijdrage uiterlijk 14 september naar redactie@dereformatie.nl.

Namens de beide redacties, Hans Schaeffer, Janneke Burger, Freddy Gerkema, Ad de Boer.

De Special verschijnt D.V. op 26 okt. a.s.

Sinds enkele jaren zit de kerk in zwaar weer. Overal waar het gaat over de kerk vliegen de woorden 'crisis' en 'krimp' je om de oren. Het voelt alsof het voor de kerk erop of eronder is: alle hens aan denk! In deze tijd werd ik predikant; anderen hebben in de kerk weer een andere taak toebedeeld gekregen. Wat doet dat met je als de kerk in een crisis verkeert?

Verheug je en juich!

TEKST: WOUTER VAN VEELEN, PREDIKANT TE LOENEN-ABCOUDE ///

Ik werd predikant van een gemeente die zichzelf bij mijn komst de vraag moest stellen of het nog zin had om door te gaan. Terugkijkend op de eerste twee jaar van mijn predikantschap was dit het thema waar ik vrijwel dagelijks mee bezig was: sluiten of doorstarten? Is er toekomst voor deze gemeente, is er toekomst voor de kerk? De eerste maanden kon ik lijden aan de doorgaande secularisatie. Vanuit mijn studeerkamer keek ik soms naar buiten en vroeg ik me af: wie zit er daarbuiten eigenlijk nog te wachten op de boodschap die ik mag brengen?

De kloof tussen het evangelie en het door en door seculiere Nederland lijkt onoverbrugbaar.

Pinksteren Tot ik voor het eerst over het Pinksterevangelie mocht preken. Dit was de boodschap die ik die zondag mocht brengen: hoe zou ik kunnen wanhopen, nu de Geest is uitgestort? Vraagt de Heer van mij om bij de pakken neer te gaan zitten, of ben ik geroepen om als voorganger mijn hoop op Hem te stellen en de gemeente daarin voor te gaan? Sindsdien ben ik anders naar de

werkelijkheid gaan kijken: ik mag leven in een wereld waarin de Geest is uitgestort! Overal waar ik kom, is Christus in zijn Geest al aanwezig. Het Pinksterevangelie is geen theorie, maar werkelijkheid. Vanuit dit evangelie mag ik met God meewerken (1 Kor. 3:9). Moedeloosheid kan een vorm van kleingeloof zijn. De crisis van de kerk mag daarom geen aanleiding zijn om het bijltje erbij neer te gooien. Het is juist een reden om vol vertrouwen en vol vreugde aan de slag te gaan. Wat een prachtbaan, wat een mooie taak: kerkenwerk!

Vertrouwen Wat doe je als predikant, als ambtsdrager wanneer je niet meer weet hoe je verder moet met je gemeente, waar ga je heen? Naar wie anders zou je gaan dan naar Christus (Joh. 6:68)? Bij Hem stort je je hart uit, je werpt alles aan zijn voeten neer (2 Kon. 19:14). Zo leren we op Christus alleen te vertrouwen, op Hem, die als het Hoofd van de kerk tegelijk ook onder ons verblijft (Opb. 2:1)! De crisis van de kerk heeft mij opnieuw bepaald bij de leer over de kerk: de waarheid dat de kerk van Christus is en ook altijd zal blijven. Daardoor kun je ook op een gezonde manier de huidige crisis relativeren. Want de kerk is van Christus en daarom altijd in crisis, omdat het evangelie nu eenmaal weerstand oproept en de duivel er ook nog is. Toch blijft de kerk bestaan. Ik ben gaan inzien dat men in alle tijden heeft moeten leren vertrouwen op de Heer. Dit alles geeft me de vrijmoedigheid om mijn zaak bij God te bepleiten en vrijmoedig voorbede te doen voor mijn gemeente: 'Wees Sion welgezind en schenk het voorspoed, bouw de muren van Jeruzalem weer op' (Psalm 51:20).

Vreugde De crisis van de kerk heeft me ook geleerd om God te prijzen in het lijden. Het is opvallend dat vreugde en lijden in de Bijbel vaak in één adem worden genoemd. Blijkbaar kan lijden een bron van vreugde, lofprijzing en aanbidding zijn. Het lijden bepaalt je bij het geluk dat God alleen kan geven en dat niemand je nog kan afnemen: 'U bent mijn Heer, mijn geluk, niemand gaat u te boven' (Ps.16:2). Zo kan

de huidige crisis een bron van vreugde zijn, omdat we daardoor teruggeworpen worden op het evangelie van Jezus Christus, op Hem alleen leren vertrouwen, opnieuw ontdekken dat Hij onze vreugde en vrede is. Dat verklaart de blijdschap van de apostelen, toen ze vrijgelaten werden door het Sanhedrin. Ze waren niet zozeer blij dat ze weer op vrije voeten waren, maar omdat ze 'waardig bevonden waren deze vernedering te ondergaan' (Hand. 5:41). In dat kader stelt Harry Reeder terecht de vraag in hoeverre wij de Heer prijzen

en danken voor de beproevingen die we ondergaan: 'Is het je gelukt om Hem te danken voor de uitdaging die Hij je geeft, opdat je volledig op Hem zou vertrouwen en beseffen dat elk goed resultaat alleen van Hem afkomstig is?'¹

Manifest Nog maar kort geleden publiceerden jonge theologen binnen de PKN een soort brandbrief aan het adres van de leiding van de PKN. Ik ben van dezelfde generatie, met sommigen van hen heb ik college gevolgd. Met veel gevoel voor dramatiek presenteren ze zichzelf als de generatie die óf het licht uit doet óf een doorstart maakt.

Hoewel ik hun zorgen begrijp, mis ik in het manifest en de bijdragen op hun website² het vertrouwen en de vreugde in de Heer. Het moet ons toch tot grote blijdschap stemmen wanneer we allerlei beproe-

vingen ondergaan (Jak. 1:2)? Dan heb ik meer aan de opmerking van een Ugandese broeder toen ik hem vertelde dat ik predikant ben van een voor Nederlandse begrippen kleine gemeente. 'Maar het is groot voor God,' was zijn eenvoudige reactie. *That's the Spirit!*

Beloning Zo kan werken in het koninkrijk een bron van grote vreugde voor je zijn. Juist nu, zou ik zeggen. Ben je laatst tot ouderling of diaken verkozen en betwijfel je of je het wel aankunt? Hebben ze je gevraagd voor de evangelisatiecommissie en weet je niet zeker of het wel bij je past? Heb je theologie gestudeerd maar zie je op tegen het leven in de pastorie? Hoe moeilijk de uitdaging ook is – ga ervoor! De Heer is nabij. Verheug je dat je waardig bent bevonden om voor Hem te lijden. Hij zal je er rijkelijk voor belonen.

'Gelukkig zijn jullie wanneer ze je omwille van mij uitschelden, vervolgen en van allerlei kwaad betichten. Verheug je en juich, want je zult rijkelijk worden beloond in de hemel...' (Mat.5:11-12)

1 Harry L. Reeder III, *From Embers to a Flame; How God can Revitalize Your Church* (New Jersey: 2008), p.103.

2 <http://dominee2punt0.wordpress.com/>

Mag je echt niet scheiden?

Hoe kun je voorkomen dat huwelijksproblemen uitlopen op een scheiding? En als het toch zover komt, hoe staan we daar dan tegenover? Mag je hertrouwen? Wat kun je doen als omstander?

Koos van Delden onderzoekt opnieuw bijbelteksten en laat zien dat God heel praktische en heldere richtlijnen geeft.

80 pp., € 11,90

Buijten & Schipperheijn Motief

www.buijten.nl – in de boekwinkel

PERMANENTE EDUCATIE PREDIKANTEN

Permanente Educatie Predikanten (PEP) is een onderwijsprogramma voor afgestudeerde theologen, kerkelijk werkers en predikanten. De variatie en ontwikkeling in hun werk vraagt van hen dat zij zelf voortdurend blijven leren over de verschillende aspecten van hun bediening. Het project Permanente Educatie Predikanten wil de predikanten en werkers in de kerk daarin stimuleren en ondersteunen. Via de website van de TU is nu het nieuwe programma 2012-2013 te downloaden. Er zijn modules ontwikkeld op drie terreinen: actuele theologie, cultuur en context en competentieontwikkeling. Het studieprogramma bevat grote en kleine onderdelen, zodat iedereen de bijscholing kan ontvangen die past in de beschikbare studieruimte van dat seizoen. Het succesvolle onderdeel Update Theologie is bijvoorbeeld makkelijk te volgen naast een normale werkweek. Voor verdere informatie en vragen kunt u contact op nemen met de projectleider, ds. Joost Smit, jhsmit66@kpnmail.nl.

STUDIEDAG MIDDEN IN HET LEVEN

Onder de titel 'Midden in het leven: Is missionair denken een hype of is het meer?' – wordt op zaterdag 22 september in het Zendings-Diaconessenhuis in Amerongen een studiedag georganiseerd die aansluit bij de vele missionaire initiatieven die er de laatste jaren in Nederland zijn ontstaan. De sprekers (Henk Bakker, Jos Douma, Arenda Haasnoot, en Stefan Paas) zullen onder leiding van de dagvoorzitter (Miranda Klaver) inzicht geven in missionair denken in het verre en dichtbij verleden,

over de rol voor pastoraat in de missionaire praktijk, dat intrinsieke motivatie voorwaardelijk is en of we nu met een hype te maken hebben of niet. De dagvoorzitter zal een panel van missionaire ervarings-deskundigen (Rudolf Setz, Jan Wolsheimer, Tjerk van Dijk en Pieter Kleingeld) vragen om te reflecteren op de inleidingen.

Deelnemers aan de dag krijgen vooraf het nieuwste boek van Tim Chester en Steve Timmis toegestuurd, getiteld *Midden in het leven*. Het boek zal op de studiedag zelf gepresenteerd worden. Ga voor meer informatie en aanmelden naar www.totalchurch.nl.

BENOEMINGEN TU KAMPEN

De Raad van Toezicht van de Theologische Universiteit te Kampen heeft het rectoraat van prof. dr. M. te Velde, tevens voorzitter van het College van Bestuur van de Universiteit, verlengd tot 1 april 2015. De benoeming is tot stand gekomen na overleg met en met instemming van de Senaat.

In verband met de door de Generale Synode aan de TUK opgedragen strategische projecten op het gebied van samenwerking, internationalisering, praktijkcentrum en de leerstoel Christelijke Identiteit is tevens besloten om ter ondersteuning van het College van Bestuur per 1 september over te gaan tot de instelling van de functie Directeur Opleidingen. In die functie is prof. dr. P.H.R. van Houwelingen benoemd door het College van Bestuur. Hij zal ook als vicerector van de universiteit optreden.

CURSUS KERK OP DE KAART

De cursus Kerk op de kaart helpt u bij het duidelijk en doelgroepgericht communiceren met gemeenteleden en men-

sen in de omgeving van de kerk. Tijdens de cursus werkt u aan het communicatieplan van uw kerkelijke gemeente. U leert om beslissingen te nemen over de middelen die u daarvoor inzet en hoe u dat het beste kunt doen.

Aan de hand van veel voorbeelden uit de praktijk maakt u kennis met inspirerende theorieën, visies en technieken op communicatiegebied. Bij de afronding van de cursus heeft u een overwogen communicatieplan in handen, waarmee u in uw kerk aan de slag kunt. Kerk op de kaart richt zich op ieder die zich bezig houdt met de manier waarop de kerk overkomt: predikanten, scriba's, maar ook vrijwilligers die zorgen voor het kerkblad, de website, het twitteraccount of de billboards van uw gemeente. De cursus wordt verzorgd door Hans Havinga. Omvang: drie dagdelen: 11 oktober, 1 november, 22 november. Prijs: € 175,-. Neem voor meer informatie contact op met Hetty Pullen via h.pullen-muis@centrum-g.nl.

UIT DE KERKEN

Beroepen te:

Zuidwolde in combinatie met Ruinerwold-Koekange: kandidaat S.D. Heij te Wageningen.

Aangenomen naar:

Veendam-Wildervank (combinatiegemeente vrijgemaakt- en christelijk-gereformeerden): A.M. Postma te Lemele-Lemelerveld.

Jubiläum:

Hardenberg | 12 augustus | vijftig jaar predikant: ds. J. Slotman (1932)